

En spørreundersøkelse om terminologiarbeid i privat sektor i Norge

Laget for: Språkrådet
Laget av: Kristin Rogge Pran
Tidspunkt: Desember, 2011

Språkrådet

© 2011. Synovate Ltd. All rights reserved.
The concepts and ideas submitted to you herein are the intellectual property of Synovate. They are strictly of confidential nature and are submitted to you under the understanding that they are to be considered by you in the strictest confidence and that no use shall be made of the said concepts and ideas. Synovate does not, in providing this report, accept or assume responsibility for any other purpose or to any other person to whom this report is shown or in to whose hands it may come save where expressly agreed by our prior consent in writing.

Innhold

1. Oppsummering	2
2. Prosjektinformasjon	3
3. Arbeid med fagterminologi	6
4. Arbeidsspråk i virksomhetene	13
5. Interesse for terminologiarbeid	15

1. Oppsummering

Nesten halvparten av de 159 virksomhetene som er intervjuet oppgir at de i meget eller ganske stor grad systematisk arbeider med terminologiarbeid. Bare 22 % svarer at de ikke i det hele tatt arbeider systematisk med fagterminologi. Det er store forskjeller mellom bransjer med hensyn til i hvilken grad det arbeides systematisk med fagterminologi i virksomhetene.

Av de virksomhetene som arbeider med fagterminologi, svarer 2/3 at fagtermene samles inn enkeltvis ved behov, mens 1/3 svarer at de samles inn planmessig. Nesten 60 % oppgir at det utvikles ny fagterminologi i deres virksomhet. De fleste virksomhetene registrerer fagtermene i database eller tekstfiler, flere oppgir også at de gjør begge deler. 80 % oppgir at det samarbeides om fagterminologi på tvers av interne avdelingsgrenser. Virksomheter innen alle bransjene oppgir at terminologiarbeidet skjer i ulike faglige sammenhenger og at de samarbeider med ulike eksterne aktører.

61 % mener at det er viktig at det blir utviklet norsk fagterminologi, mens 38 % mener at de greier seg med fagterminologi på engelsk eller andre fremmedspråk. Det er her ingen forskjeller i forhold til i hvilken grad virksomhetene oppgir at de arbeider med fagterminologi.

Interessen for å delta på kurs eller undervisning i terminologiarbeid er relativt liten. Nesten 80 % av alle virksomhetene svarer at det er lite eller ikke interessant. Når det gjelder fri tilgang til nasjonale termdatabaser på nettet, svarer nesten halvparten at det ville være meget eller ganske interessant, mens 25 % svarer litt interessant. Nesten halvparten av virksomhetene som arbeider med fagterminologi ville også vært villige til å bidra med egen fagterminologi til slike termdatabaser.

Bare 9 % av virksomhetene er medlem av et terminologisk nettverk. Selv om få virksomheter er medlem i et terminologisk nettverk i dag, svarer omtrent halvparten av dem at det ville være meget, ganske, eller litt interessant å være det

2. Prosjektinformasjon

Språkrådet ønsket å gjennomføre en undersøkelse om terminologi og terminologiarbeid i virksomheter tilhørende ulike bransjer i privat sektor. Språkrådet utarbeidet forslag til spørreskjema og en liste over virksomheter som man ønsket intervjuet i prioritert rekkefølge. Virksomhetene ble kontaktet på telefon, og intervjuerne sikret at relevant respondent fra virksomheten besvarte undersøkelsen. Målsetningen var å oppnå så mange intervju som mulig innenfor de oppgitte rammene. Totalt ble det gjennomført 159 intervjuer med virksomheter innen 17 ulike bransjer. Intervjuene ble gjennomført i perioden 17. november til 14. desember 2011.

Tabell 2.1: oversikt over intervjuer fordelt på bransjer

Bransje	Antall intervju	Prosent av total
Advokatfirma	5	3
Bank og finans	9	6
Bil og motor	9	6
Data	6	4
Energi	15	9
Fiskeri og havbruk	8	5
Forlag	11	7
Tekniske tidsskrifter	7	4
Industri	20	13
Legemiddel	9	6
Næringsmiddel	13	8
Oversetterbyråer	11	7
Sertifisering	8	5
Telekom	7	4
Transport (luft og land)	8	5
Skipsfart	9	6
Verft	4	3
Total	159	100

Listen over virksomheter inneholdt totalt 246 navn. Alle virksomhetene ble kontaktet, men ikke alle ble intervjuet. Det var ulike årsaker til at det ikke var mulig å oppnå intervju med alle. Enkelte virksomheter har som prinsipp at de ikke svarer på undersøkelser av noe slag, andre steder var det ikke mulig å få kontakt med riktig vedkommende i intervjuperioden, eller virksomheten ville ikke la seg intervju om dette temaet. Størst frafall finner vi blant advokatfirma, databransjen, fiskerinæringen og blant verft. De bransjene som hadde høyest svarprosent var energibransjen, forlag, tidsskrift, næringsmiddel, oversetterbyråer og sertifisering.

En av utfordringene i dette prosjektet var å finne riktig person å intervju i de ulike virksomhetene. Å kartlegge hvem som arbeider med terminologiarbeid var en del av målsetningen for undersøkelsen. De som ble intervjuet ble derfor bedt om å oppgi stilling og avdeling. Dette var et åpent spørsmål, og intervjuerne noterte svarene som senere ble kodet. Tabellene nedenfor viser svarfordelingen for respondentenes stilling og avdeling.

Tabell 2.2.: respondentenes stilling i virksomhetene

Stilling	Antall
Kommunikasjonsdirektør	36
Administrerende direktør/ eier/daglig leder	26
Markedsdirektør	23
HR direktør/personalsjef	20
Prosjekt-/avdelingsleder	19
Informasjonssjef	14
Sekretær	4
Økonomi-/finanssjef	3
Annet	5

Tabell 2.3: respondentenes avdelingstilhørighet i virksomhetene

Avdeling	Antall
Ledergruppe	48
Kommunikasjon	27
HR/personal	17
Marked	16
Informasjon/PR	7
Produksjon	6
Finans/økonomi	5
Salg	4
Utvikling	2
Annet	17

Tabell 2.4 viser fordelingen for virksomhetenes størrelse. Her er det relativt store forskjeller mellom bransjer. For eksempel har 9 av 11 oversetterbyråer inntil 20 ansatte, mens alle virksomheter innen bank, fiskeri, næringsmiddel og verft har mer enn 100 ansatte. Også industri, legemiddel, advokatfirma, telekom, transport og skipsfart er representert med en overvekt av store virksomheter. Siden bransje og størrelse i stor grad er sammenfallende, kan det være vanskelig å si noe om i hvilken grad virksomhetenes størrelse i seg selv har betydning for arbeidet med fagterminologi.

Tabell 2.4: Virksomhetenes størrelse

Antall ansatte	Antall virksomheter	Prosent av total
1-10	15	9
11-20	15	9
21-30	8	5
31-50	9	6
51-100	15	9
Over 100	97	61
Totalt	159	100

3. Arbeid med fagterminologi

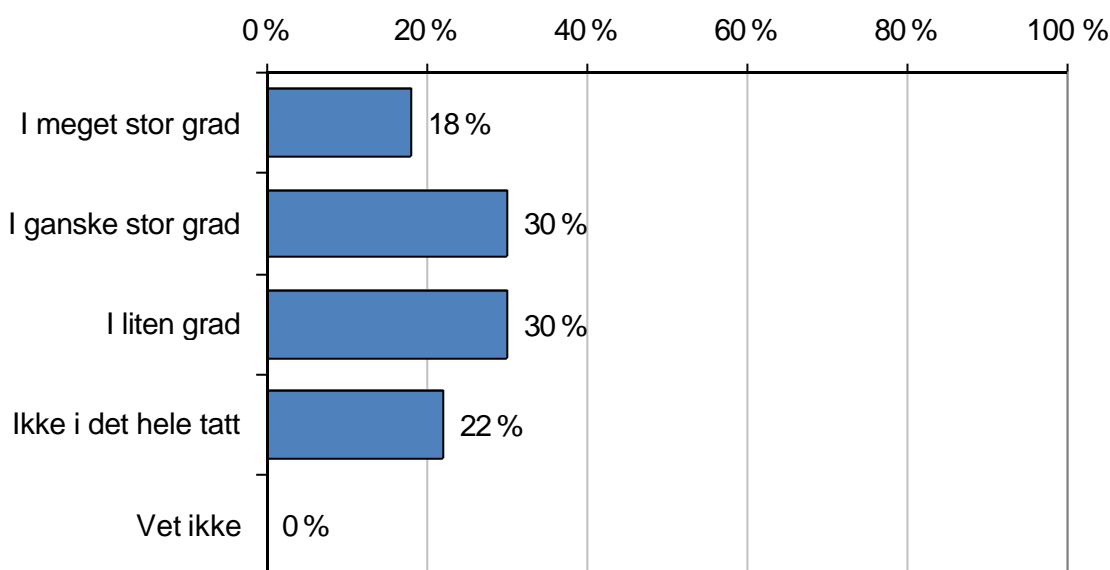
Nesten halvparten av virksomhetene oppgir at de i meget eller ganske stor grad systematisk arbeider med terminologiarbeid. Sammen med spørsmålet leste intervjueren opp definisjoner av både fagterminologi og terminologiarbeid:

Med "fagterminologi" mener vi "faguttrykk", altså uttrykk som særlig er i bruk i en faglig sammenheng.

Med "terminologiarbeid" mener vi aktivitet der man samler inn eller utvikler og bruker fagtermer på et bestemt område."

Bare 22 % svarer at de ikke i det hele tatt arbeider systematisk med fagterminologi. Påfølgende spørsmål om hvordan arbeidet foregår ble ikke stilt til disse.

Figur 3.1: I hvilken grad arbeides det systematisk med fagterminologi i din virksomhet? (N=159)

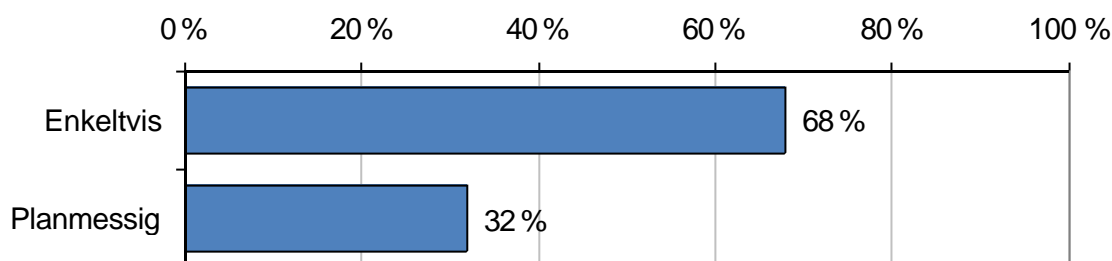

Det er store forskjeller mellom bransjer med hensyn til i hvilken grad det arbeides systematisk med fagterminologi i virksomhetene. Naturlig nok er det oversetterbyråer som i størst grad arbeider med dette. I denne gruppen svarer alle at de enten i meget (82 %) eller ganske (18 %) stor grad arbeider med fagterminologi. Også data bransjen oppgir at de i stor grad arbeider systematisk med fagterminologi, og bankene gjør det i ganske stor grad. Andre bransjer hvor mer enn halvparten svarer i meget eller ganske stor grad er tidsskrift, legemiddel, sertifisering og transport. De bransjene som i minst

grad arbeider med fagterminologi er næringsmiddelbransjen (77 % oppgir i liten grad eller ikke i det hele tatt), og skipsfart, hvor over halvparten svarer ikke i det hele tatt.

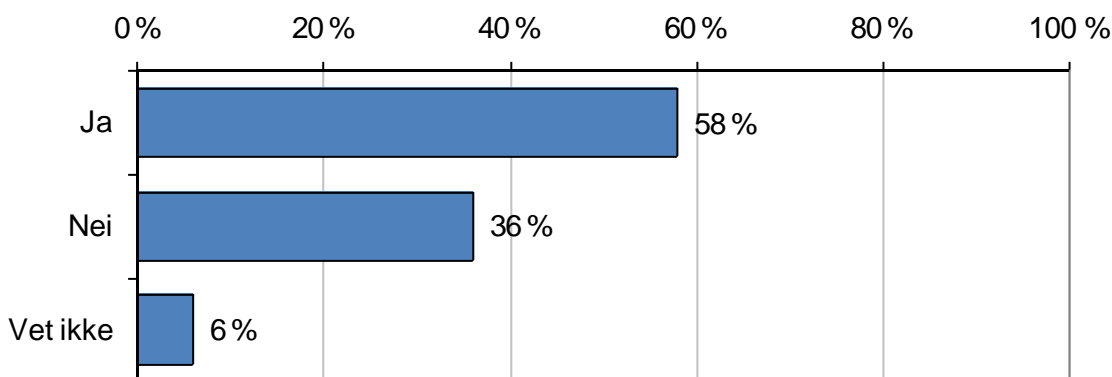
De som svarte at de i meget, ganske eller liten grad arbeider med fagterminologi (78 % av totalutvalget), fikk flere oppfølgingsspørsmål om hvordan arbeidet foregår. Blant annet et spørsmål som kartlegger systematikken i dette arbeidet:

Figur 3.2: Blir fagtermene samlet inn enkeltvis ved behov, eller planmessig på fagfeltet? (N=124)

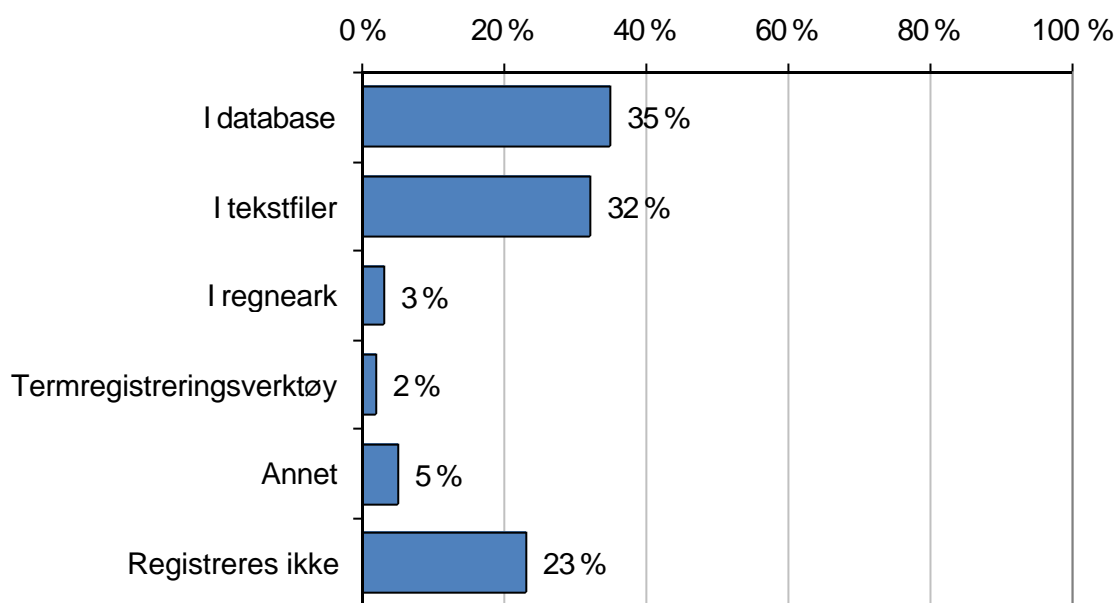
Her svarer altså 68 % at fagtermene samles inn enkeltvis ved behov, mens 32 % svarer at de samles inn planmessig. De bransjene som i størst grad samler inn fagtermene planmessig er advokater, industri og oversetterbyråer, mens fiskeri, tidsskrift, telekom og verft alle oppgir at termene samles inn enkeltvis ved behov. Blant dem som oppgir at de i meget stor grad arbeider systematisk med fagterminologi, er det 60 % som svarer at de samler fagtermene inn planmessig. Blant disse er det også nesten 80 % som sier at de utvikler ny fagterminologi.

Figur 3.3: Blir det utviklet NY fagterminologi i din virksomhet? (N=124)

Totalt er det 58 % av de som arbeider systematisk med fagterminologi som oppgir at det utvikles ny fagterminologi i deres virksomhet (figur 3.3). Det er bare forlag som i større grad enn gjennomsnittet svarer nei på dette spørsmålet.

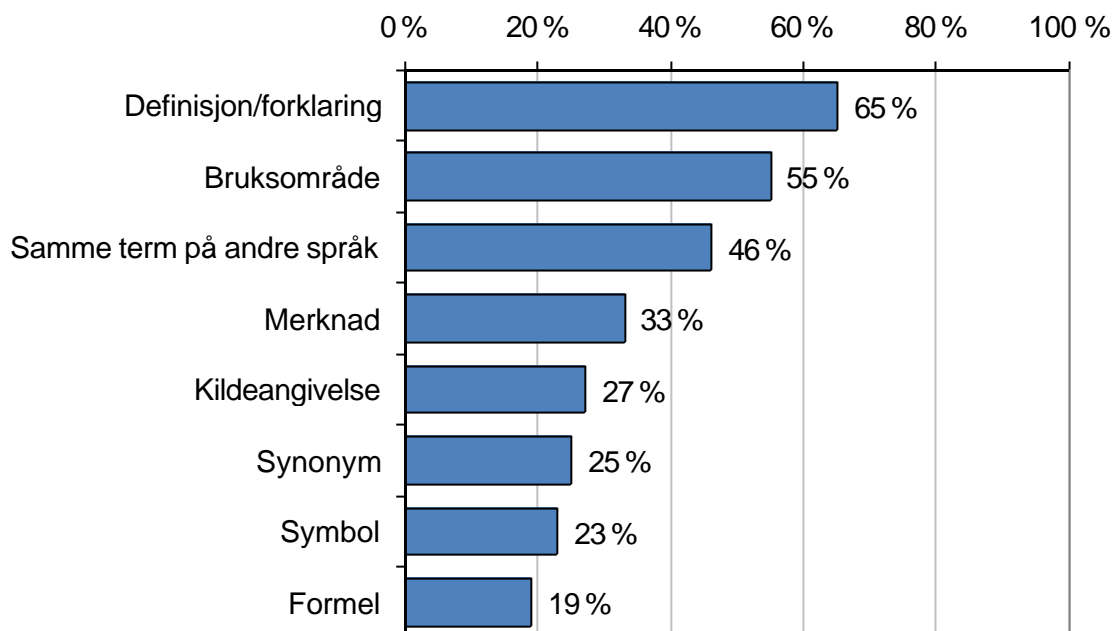
Figur 3.4: Hvordan registreres fagtermer i din virksomhet? (N=124)

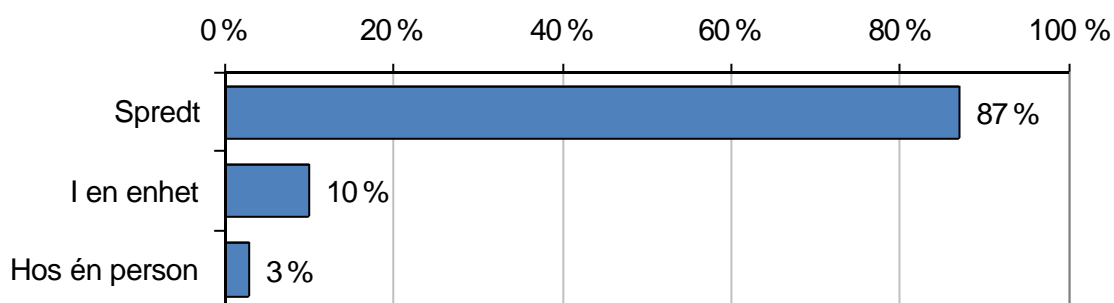
De fleste virksomhetene (67 %) registrerer fagtermene i database eller tekstfiler, flere oppgir også at de gjør begge deler. Bare 2 % (2 virksomheter, en innen næringsmidler og ett oversetterbyrå) har et eget termregistreringsverktøy. 23 % oppgir at de ikke registrerer fagtermene.

Virksomhetene oppgir at de registrerer flere typer informasjon i tillegg til termen (figur 3.5). Det meste vanlig er definisjoner og forklaringer (65 %), deretter følger bruksområde (55 %) og samme term på andre språk (46 %). Legemiddel- og advokatbransjen registrerer flest typer informasjon, mens energibransjen registrerer færrest. Ellers er det relativt små forskjeller mellom bransjene for dette spørsmålet.

Figur 3.5: Hvilke av følgende typer informasjon blir registrert i tillegg til termen? (N=124)

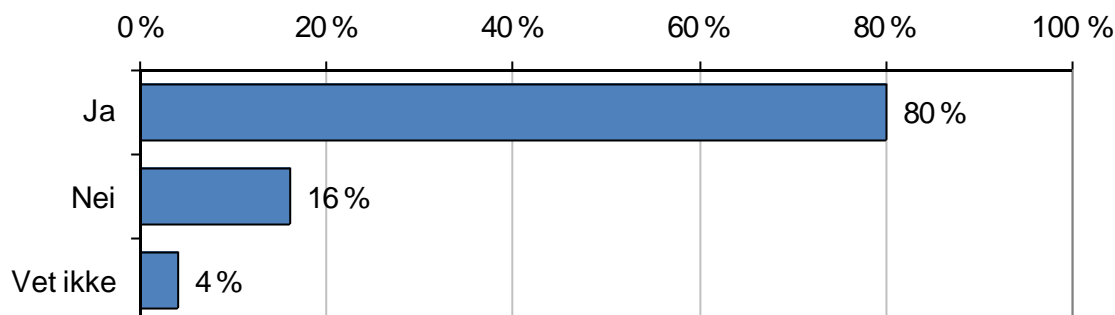

Figur 3.6: Er terminologiarbeidet spredt i virksomheten, samlet i en enhet, eller hos en person? (N=124)

87 % oppgir at terminologiarbeidet er spredt i virksomheten, 10 % svarer at det er samlet i en enhet, mens 3 % svarer at det gjøres av en person. Her er det liten forskjell mellom bransjer. Dette stemmer også med at samtlige bransjer oppgir at det inngår flere ulike typer fagkompetanse i terminologiarbeidet (figur 3.8).

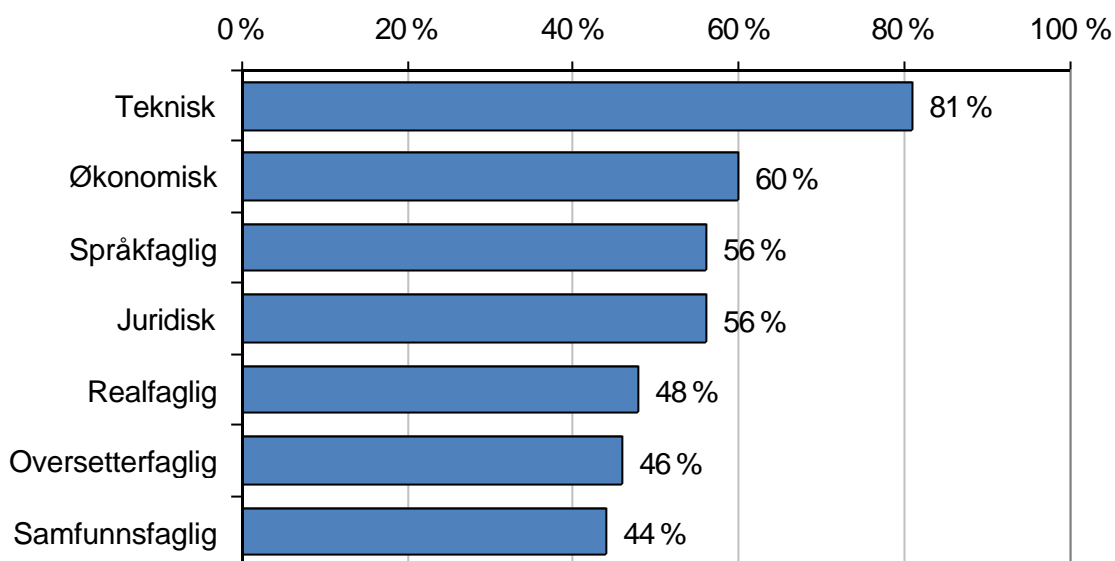
Figur 3.7: Samarbeides det om fagterminologi på tvers av interne avdelingsgrenser? (N=124)

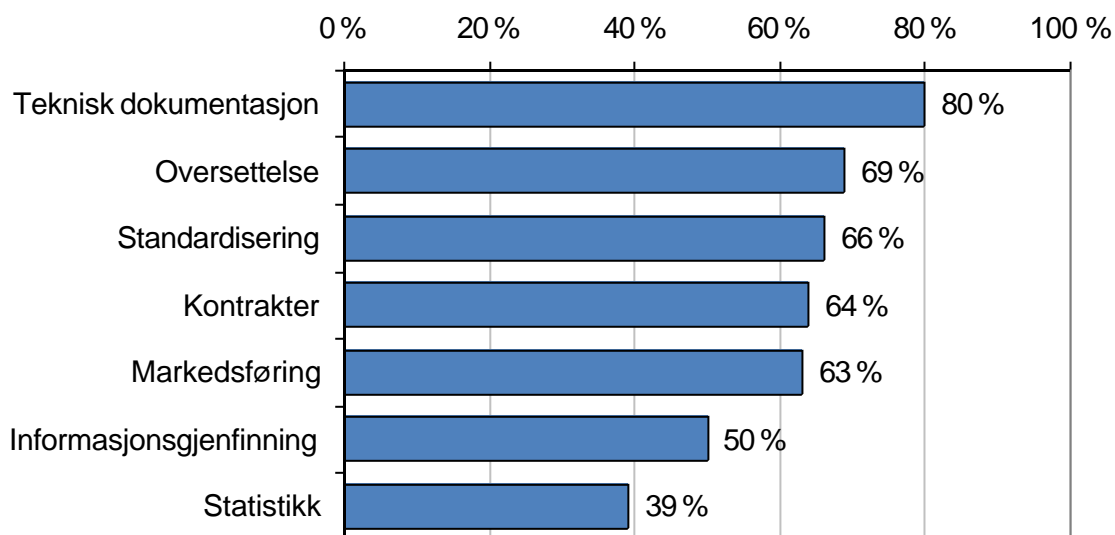
80 % oppgir at det samarbeides om fagterminologi på tvers av interne avdelingsgrenser. Her er det små forskjeller mellom bransjene, men industri- og næringsmiddelbransjen svarer i større grad enn andre nei på dette spørsmålet.

Når det gjelder spørsmålet om hvilken fagkompetanse som inngår i terminologiarbeidet (figur 3.8), ser vi at teknisk kompetanse er det som inngår oftest. Naturlig nok er det virksomheter innen bil, data, industri, sertifisering, telekom, transport, skipsfart og verft som i størst grad oppgir teknisk kompetanse. Advokater, forlag og tidsskrift har minst behov for teknisk kompetanse.

Figur 3.8: Hva slags fagkompetanse inngår i terminologiarbeidet? (N=124)

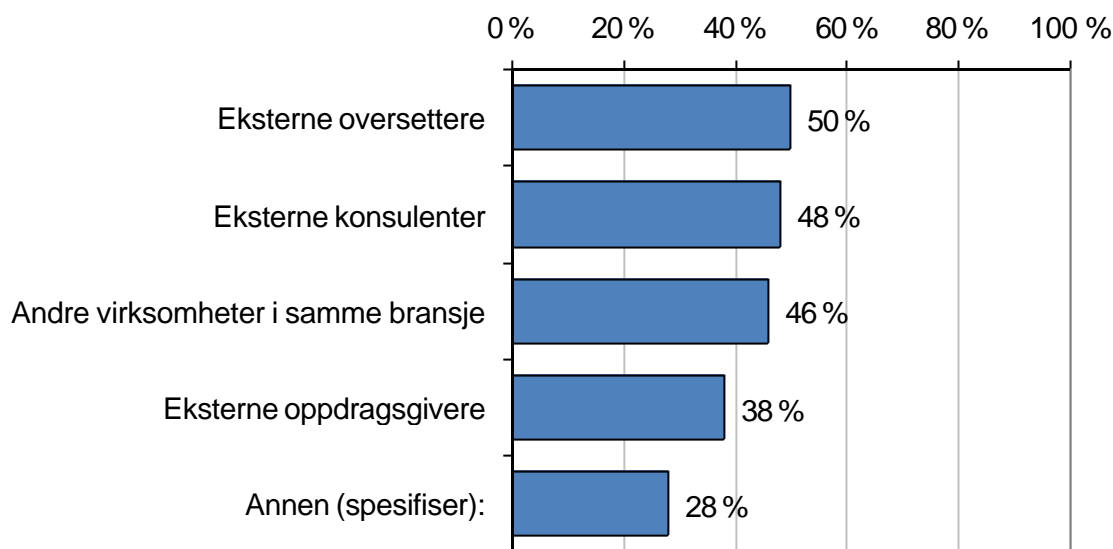
Figur 3.9: I hvilke faglige sammenhenger skjer terminologiarbeidet i din virksomhet? (N=124)

Virksomheter innen alle bransjene oppgir at terminologiarbeidet skjer i ulike faglige sammenhenger. 80 % oppgir teknisk dokumentasjon, noe som også stemmer med at teknisk kompetanse nevnes hyppigst som den fagkompetansen som inngår i arbeidet. Oversettelse er det 69 % som nevner, deretter følger standardisering (66 %),

kontrakter (64 %), og markedsføring (63 %). Informasjonsgjenfinning er også nevnt av halvparten, denne sammenhengen oppgis i størst grad av advokater og industrien.

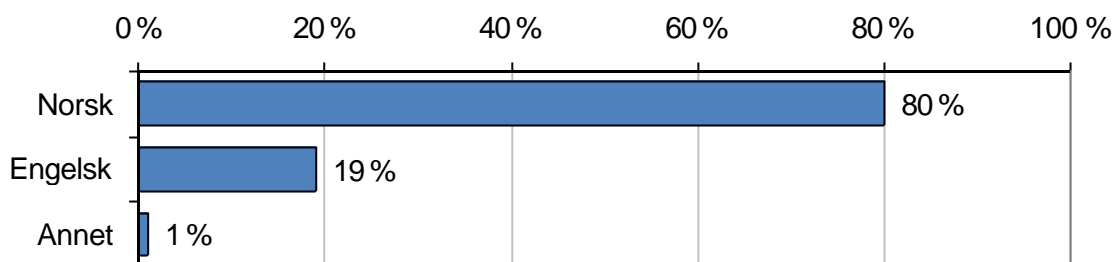
Figur 3.10: Foregår terminologiarbeidet i samarbeid med.. (N=124)

Alle bransjer oppgir at de samarbeider med ulike eksterne aktører. Virksomheter innen advokatbransjen, fiskeri, og transport oppgir i større grad enn andre at de samarbeider med andre virksomheter i samme bransje. Næringsmiddelbransjen har størst andel som ikke samarbeider med eksterne aktører, mens bilbransjen i størst grad benytter eksterne oversettere. Oversetterbyråer samarbeider i større grad enn andre bransjer med alle typer eksterne aktører bortsett fra andre i samme bransje.

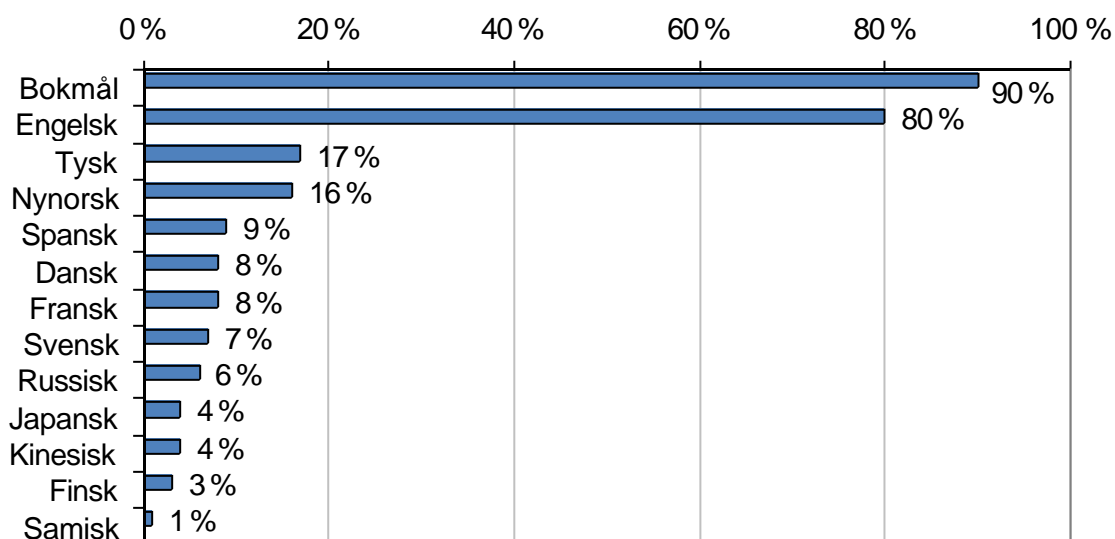
4. Arbeidsspråk i virksomhetene

Figur 4.1: Hvilket språk er internt arbeidsspråk i virksomheten? (N=124)

Når det gjelder hvilket språk som er arbeidsspråk i virksomheten, svarer 80 % at det er norsk, mens 19 % svarer engelsk. Virksomhetene ble bedt om å oppgi det språket som var mest brukt for intern kommunikasjon. De bransjene som i størst grad bruker engelsk som arbeidsspråk er data, industri og skipsfart, mens blant advokater, bilbransjen, forlag, tidsskrift, oversetterbyråer, telekom og verft oppgir alle at norsk er arbeidsspråket.

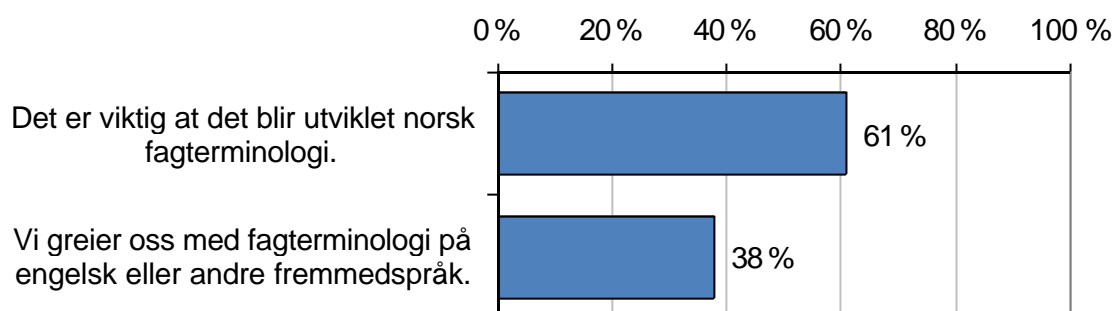
Figur 4.2: På hvilke språk arbeides det med fagterminologi i din virksomhet? (N=124)

Når det gjelder hvilket språk virksomhetene arbeider med fagterminologi på, er det stor variasjon med hensyn til hvor mange språk de enkelte bransjene oppgir.

Oversetterbyråer oppgir naturlig nok flest språk, mens telekom og verft kun oppgir bokmål og engelsk. Andre bransjer som arbeider med fagterminologi på mange språk er data, næringsmiddel, industri og sertifisering. Det er i virksomheter med over 100 ansatte at flest oppgir at de arbeider med fagterminologi på engelsk. Utenom engelsk og bokmål, er det tysk og nynorsk som er de mest aktuelle språkene for terminologiarbeidet. Deretter følger spansk, dansk, fransk, svensk og russisk.

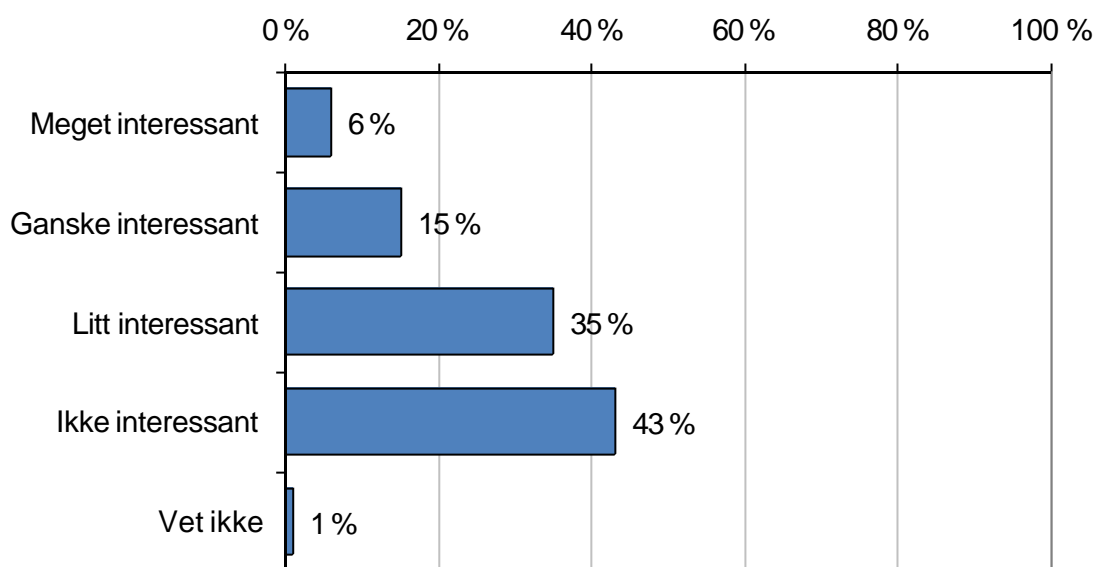
Figur 4.3: Hvilket av følgende to utsagn beskriver best holdningene i din virksomhet? (N=159)

61 % mener at det er viktig at det blir utviklet norsk fagterminologi, mens 38 % mener at de greier seg med fagterminologi på engelsk eller andre fremmedspråk. Det er her ingen forskjeller i forhold til i hvilken grad virksomhetene oppgir at de arbeider med fagterminologi. De største virksomhetene (mer enn 100 ansatte) og virksomheter innen energi, telekom og skipsfart oppgir i større grad enn andre at de greier seg med fagterminologi på engelsk eller andre fremmedspråk. Advokatfirma, forlag og oversetterbyråer er i større grad enn andre enige i at det er viktig at det blir utviklet norsk fagterminologi.

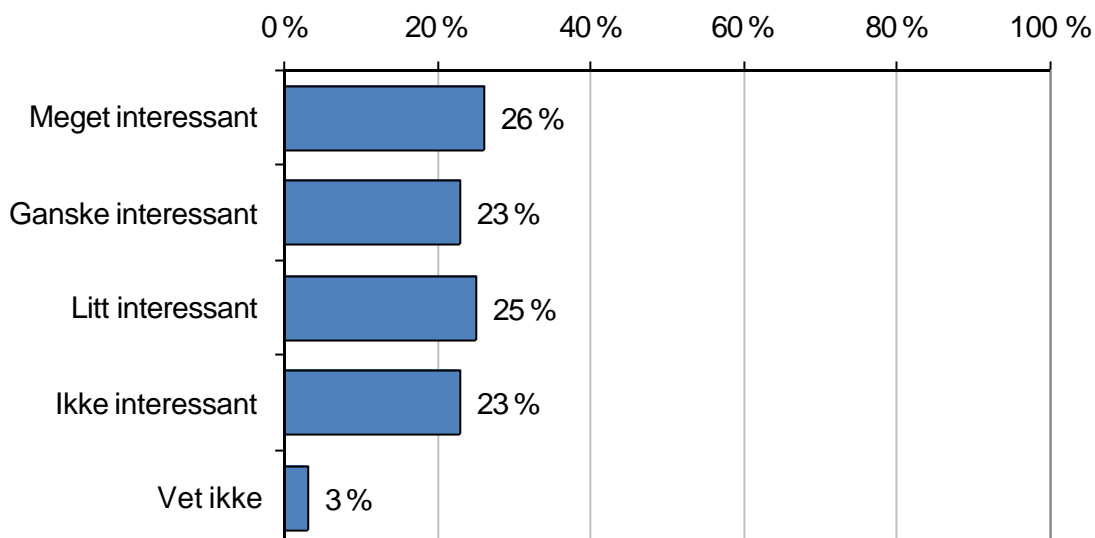
5. Interesse for arbeid med fagterminologi

Figur 5.1: Hvor interessant er det for din virksomhet å delta på kurs eller undervisning i terminologiarbeid? (N=159)

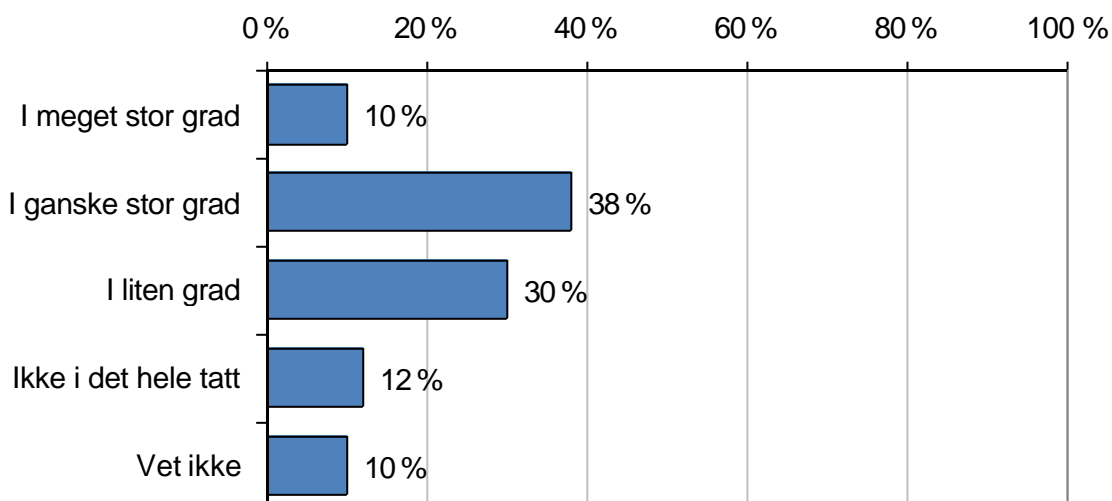

77 % av virksomhetene svarer at det er lite eller ikke interessant å delta på kurs eller undervisning i terminologiarbeid. Bil- og energibransjen er mindre interesserte enn andre bransjer, mens oversetterbyråene er mest interesserte. Det ble her presisert at kursene/undervisningen ville være tilpasset den enkelte bransje, allikevel er det altså ikke mer enn 21 % som svarer at det ville være meget eller ganske interessant å delta. Når det gjelder fri tilgang til nasjonale termdatabaser på nettet (figur 5.2), er det en høyere andel som er interessert. Omtrent halvparten (49 %) svarer at dette ville være meget eller ganske interessant, mens 25 % svarer litt interessant. Advokater, forlag, tidsskrift og oversetterbyråer er i større grad enn andre bransjer meget interesserte i dette, mens bilbransjen og skipsfart er minst interesserte. Fiskeri, næringsmiddel, sertifisering og transport er litt interesserte.

Figur 5.2: Hvor interessant er det for din virksomhet å ha fri tilgang til nasjonale termdatabaser på nettet? (N=159)

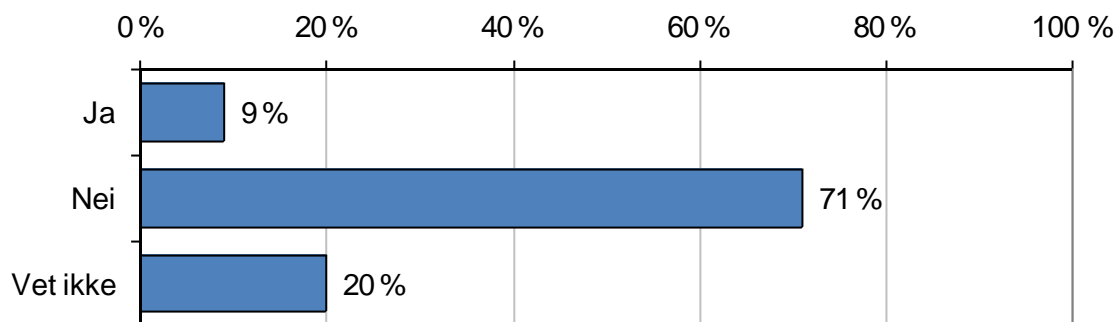
Figur 5.3: I hvilken grad er din virksomhet villig til å bidra med egen fagterminologi til slike termdatabaser? (N=124)

Virksomhetenes interesse for å bidra med egen fagterminologi til slike termdatabaser er noe mindre enn interessen for tilgangen til termdatabasene (figur 5.3). Bare 10 % vil i meget stor grad være villige til å bidra, mens 38 % i ganske stor grad vil være villige.

Forlagene er blant de mest positive (43 % svarer i meget stor grad) sammen med fiskerinæringen (80 % svarer i ganske stor grad). Advokatene er i minst grad villige til å bidra.

Figur 5.4: Er din virksomhet medlem av terminologiske nettverk? (N=124)

Bare 9 % av virksomhetene (11stk) er medlem av et terminologisk nettverk. Når de blir spurt om hvilket nettverk det dreier seg om oppgir de følgende svar:

Tabell 5.1: terminologiske nettverk

Terminologiske nettverk
Dataterm i språkrådet
Datatermgruppe i Norsk Språkråd
Holder seg informert ovenfor språkrådet.
Språkrådets årlige seminar
Språkrådets eget nettverk
Ordnett
Norsk Ordbok
Norsk elektroteknisk komité
Norsk Lyskultur
Samarbeider med universitetet
Norges standardiseringsforbund

Selv om få virksomheter er medlem i et terminologisk nettverk i dag, svarer omtrent halvparten av dem at det ville være meget, ganske, eller litt interessant å være det (figur 5.5). Oversetterbyråer og sertifiseringsbransjen er mest interesserte, mens bilbransjen er minst interessert.

Figur 5.5: Hvor interessant er det for din virksomhet å være representert i et terminologisk nettverk? (N=159)

